

Nr. 207 | september 2005

Udgiver
Teknologirådet
Antonigade 4
1106 København K
Tlf. 33 32 05 03
rtt@tekno.dk

Abonnement
Gratis pr. email
Tilmelding på:
rtt@tekno.dk
Tidligere nyheds-
breve findes på:
www.tekno.dk

ISSN: 1600-2105

Globalisering skal være en folkesag

Uden borgernes engagement og forandringsvilje, ingen udvikling i globaliseringens navn

Succesen afhænger af mennesker >

Sporene fra EU skræmmer >

Ekspertene er enige >

Opbygningen af et kreativt og vidensintensivt iværksættersamfund forudsætter borgernes accept, engagement og forandringsvilje. Erfaringer fra EU-debatten, senest om forfatningstraktaten, viser hvor vigtig folkelig forankring er. Hvis der skal gennemføres omfattende samfundsforandringer i globaliseringens navn, skal borgerne inddrages i udformningen af de visioner og strategier, som tegner fremtiden. Førende råd og tænketanke er enige om, at Danmarks grundlæggende styrke i forhold til globaliseringen er vores sociale infrastruktur og sammenhængskraft, der betyder, at befolkningen er åben for forandring og udvikling.

Dette Fra rådet til tinget tager afsæt i Teknologirådets konference om globalisering og viden – "Lille land hvad nu – hvordan ser fremtidens danske videnssamfund ud?", der blev afholdt den 31. august 2005 på Christiansborg.

Hvordan sikrer man, at den danske befolkning tager aktivt del i de samfundsmæssige forandringer, som eksperter og politikere er enige om er nødvendige, hvis vi skal klare os i den globale økonomi? Spørgsmålet er relevant, for uden borgernes engagement og velvillighed, ingen forandringer – det viser erfaringerne med EU-projektet med al tydelighed. Derfor var det et af flere nøglespørgsmål, som blev taget under behandling på Teknologirådets konference om globaliseringens muligheder og udfordringer. En konference, som også tog pulsen på den aktuelle globaliseringsdebat og lod forskellige aktørers argumenter og forslag udfordre hinanden med henblik på en afklaring af fælles satsninger for fremtiden.

Konferencen afslørede en høj grad af konsensus fra politisk såvel som forskningsfaglig side i forhold til, hvordan Danmark bedst muligt udnytter mulighederne i den globale økonomi. Det vil sige, hvad Danmarks rolle skal være i den globale arbejdsdeling, hvilke særlige styrker og kompetencer, vi skal satse på i fremtiden, og hvilken viden, der vil blive efterspurgt i resten af verden. Der tegner sig det billede, at hovedforudsætningerne for, at

Danmark fortsat kan klare sig er, at vi styrker uddannelse, kreativitet og iværksætterier. Spørgsmålet er så, hvordan man sikrer, at Danmark så faktisk udvikler sig til et sådant mere kreativt og vidensintensivt iværksættersamfund?

Finland i globaliseringens tegn

Et fællestræk i de fleste af konferencens bud på en besvarelse af dette spørgsmål, var netop behovet for at inddrage borgerne aktivt i udformningen af de visioner og strategier, som skal sikre os en attraktiv placering i fremtidens globaliserede virkelighed.

"Spørgsmålet om, hvordan Danmark bedst muligt griber globaliseringens muligheder an berører alle danskere. Det er helt afgørende, at vi får hele befolkningen med og skaber en så bredt forankret debat som muligt som grundlag for konkrete politiske initiativer og lovgivning på området. Globaliseringen skal være en folkesag," sagde videnskabsminister Helge Sander.

Anne Brunila, generaldirektør for det finske finansministerium og leder af den finske pendant til Globaliseringsrådet i Danmark, var enig. Hun fremhævede en bred og åben sam-

fundsdebat som det allervigtigste aspekt i Finlands arbejde i de senere år med at formulere og ikke mindst implementere en globaliseringsstrategi for tiden frem mod 2015.

"Diskussionerne i Finland har inddraget borgere fra alle sektorer og samfundslag. I Finland bredte vi bl.a. debatten ud via talrige konferencer og seminarer, hvor vi fx bragte arbejdsgivere og arbejdstagere sammen for at debattere emnet. Generelt oplevede vi en enorm interesse fra organisationer, virksomheder og privatpersoner, der deltog aktivt og kom med input. Også medierne gjorde og gør meget ud af at behandle Finlands udfordringer og muligheder i den globale økonomi," sagde Anne Brunila.

Flere deltagere på konferencen vurderede, at den store velvilje fra alle sider i Finland i forhold til globaliseringsprojektet, som Anne Brunila beskrev, sandsynligvis hænger sammen med Finlands nyere historie, som inkluderer en alvorlig økonomisk krise i begyndelsen af 1990'erne, man vil gå langt for at imødegå en gentagelse af.

Frygt uden virkning

Men hvad skal der til, før den danske befolkning accepterer en markant samfundsmæssig satsning på viden? Lars Bo Kaspersen, lektor på Copenhagen Business School (CBS) havde følgende bud:

"Befolkningen vil kun støtte en samfundsudvikling, hvor de skal være evigt topmotiverede, mobilisere vilje og energi til livslang læring og acceptere en massiv økonomisk samfundssatsning på forskning, hvis de fornemmer, at det er afgørende vigtigt for deres egen situation – hvis de mærker en "sense of urgency". Ligesom i gamle dage, når krig stod for døren – så kunne politikerne reorganisere hele stats- og samfundsapparatet, fordi folk var klar over, at det var nødvendigt for at bevare selvstændigheden. Den "sense of urgency" har politikerne endnu ikke haft succes med at bringe ind i den danske globaliseringsdebat. Når politikerne kommer med bål og brand og trusler som en konsekvens, hvis vi ikke går helhjertet ind for det, de betragter som nødvendige forandringer, så køber befolkningen det ikke. Det viser hele EU-debatten, hvor danskerne ikke stolede på politikernes trusselsbillede – og hvor den folkelige skepsis gang på gang viste sig at være klogere og sundere. En grundlæggende forudsætning for danskernes accept af globaliseringsprojektet er, at der skabes en meget mere åben, ærlig og gennemgribende dialog mellem politikerne og befolkningen end den, der udspiller sig i forbindelse med EU," sagde han og blev bakket op af Bent Fallenkamp, leder af LO's tværgående globaliseringsprojekt.

"Frygt er i denne sammenhæng virkningsløst som drivmiddel for kommunikationen til borgerne. Men til gengæld tror jeg, at en vej til at opnå større engagement kan banes via en åben diskussion af balancen mellem det frie

marked og etiske og miljømæssige hensyn i lavtlønslande. Det er et område, vi burde fokusere mere på – og hvor der er brug for international regulering," sagde han.

Tom Togsverd, direktør for ITEK i Dansk Industri fortalte, at DI har gennemført en lang række debatarrangementer lokalt med bl.a. borgmestre, virksomheder og universitetsfolk om de nye muligheder for vækst og udvikling, som globaliseringen åbner for.

"Det er vores klare holdning, at diskussioner og strategier i forhold til globaliseringen ikke skal motiveres af frygt, men derimod gennem forståelse og deraf følgende engagement og åbenhed for at erkende og udnytte vores styrkepositioner," sagde han.

Den menneskelige faktor

Göran Rosenberg, forfatter og journalist, pegede på, at grænserne for globaliseringen ikke er teknologiske, hvilket ellers synes at være et dominerende synspunkt. Grænserne er derimod styret af politiske og sociale forhold – og dermed af menneskelige beslutninger. Han mente, at globaliseringsdebatten helt forbigår globaliseringens perspektiver for det enkelte menneske – og at det måske er derfor, mange mennesker har svært ved at relatere sig til emnet.

"I globaliseringsdebatten overser man ofte, at mennesket ikke er uendelig fleksibelt og forandringsparat og lever sit liv efter en kort horisont – sådan som det kræves af en moderne virksomhed. Husk, at det er mennesker, der udfører globaliseringen. Et menneske kan tåle store forandringer, men ingen kan klare at skulle ændre alting – hele tiden. Derfor betyder globaliseringen også, at flere og flere mennesker bliver magtesløse i forhold til at påvirke deres sociale omstændigheder. Jeg har set EU som en test af det, globaliseringen udsætter befolkningen for. Og i forhold til EU har vi konstateret, hvor let usikkerheden kan finde fodfæste. Vi mennesker er blevet mindre villige til at acceptere usikkerhed i vores liv, men globaliseringen indebærer netop større usikkerhed – og det stiller globaliseringen vanskeligt. Den fortsatte udvikling af den globale økonomi er også truet af den voksende kløft i befolkningen, som opstår, fordi en masse mennesker ikke får del i de nye muligheder. En forudsætning for, at vi kan videreføre globaliseringsprojektet er, at vi opretter nogle internationale institutioner, der også kan håndtere sociale problemstillinger. Situationen i forhold til EU er et opråb til os om at gøre det og handle straks," sagde han.

Og netop fokus på det sociale aspekt i globaliseringen var det, som et debatpanel under konferencen kunne enes om. Panelet, der bestod af Nina Smith (Det frie Forskningsråd, Globaliseringsrådet og Velfærdskommissionen), Ole Kirkelund (tænketanken The Copenhagen Centre), Bernt Fallenkamp (LO), Tom Togsverd (DI), Martin Ågerup (tænketanken CEPOS) og Mikael R. Lindholm (Innovationsrå-

Udgiver

Teknologirådet
Antonigade 4
1106 København K
Tlf. 33 32 05 03
rtt@tekno.dk

Abonnement

Gratis pr. email
Tilmelding på:
rtt@tekno.dk
Tidligere nyheds-
breve findes på:
www.tekno.dk

ISSN: 1600-2105

det) diskuterede sig frem til følgende fælles udtalelse:

"Danmarks vigtigste styrker er dels, at vi har en stor omstillingsevne, dels, at samfundet er præget af en stærk social infrastruktur og sammenhængskraft, der har som konsekvens, at den danske befolkning ikke er bange for globaliseringen. Vi må ikke sætte disse grundlæggende og for samfundet afgørende vigtige styrker over styr," lød det samstemmende fra de seks debattører.

Torben Pedersen, professor på Center for Strategi og Globalisering på CBS, opfordrede til, at der bliver gjort en indsats for at kommunikere til befolkningen, hvad fremtidens kreative og vidensintensive iværksættersamfund egentlig er for en størrelse. Det er endnu meget uklart for mange, mente han.

"Er det et samfund for alle? Hvad er visionen for dette samfund? Og hvad vil realiseringen af samfundet betyde for fx folkeskolen, arbejdsmarkedet og forskningsinstitutionerne? Vi skal formidle svarene på de spørgsmål og mange andre på en forståelig og følelsesladet måde, så de skaber klarhed og gennemsigtighed, så danskerne har noget konkret og nærværende at forholde sig til. Komplekse analyser fra tænketanke og forskere gør det ikke alene," pointerede Torben Pedersen.

Teknologirådets arbejdsgruppe om globalisering fortsætter arbejdet henover efteråret og forventer at udsende en afsluttende rapport i slutningen af 2005.

Få mere at vide

* Læs mere om Teknologirådets projekt om globalisering, "Globalisering af videnstungt arbejde" på www.tekno.dk.

* Finland in the Global Economy (rapport) kan downloades fra www.vnk.fi/publications.

* Konferencematerialet til Teknologirådets konference består bl.a. af otte artikler, som indkredser globaliseringens udfordringer og muligheder for Danmark. Materialet kan rekvireres gratis ved henvendelse til projektmedarbejder i Teknologirådet, Jacob Skjødt Nielsen, jsn@tekno.dk.

* Tænketanken CEPOS – www.cepos.dk.

* Tænketanken The Copenhagen Centre – www.copenhagencentre.org.

* Innovationsrådet – www.innovationsraadet.dk.

* Globaliseringsrådet – www.globalisering.dk.

* Velfærdskommissionen – www.velfaerd.dk.

Teknologirådets arbejdsgruppe bag projektet
Anders Buch, IDA, Ingeniørforeningen i Danmark

Daniel Fleming, RUC, Institut for Geografi og Internationale udviklingsstudier

Stine Jessen Haakonsson, Dansk Institut for Internationale Studier

Per H. Jensen, AUC, Center for Komparative Velfærdsstudier

Ove Korsgaard, DPU, Institut for Pædagogisk Filosofi

Birgitte Malm, ITEK, Dansk Industri
Torben Pedersen, CBS, Center for Strategi og Globalisering

Fra rådet til tinget udgives af Teknologirådets sekretariat. Redaktør Ida Leisner. Dette nummer er skrevet af journalist Jakob Vedelsby.

De sidste fem numre af Fra rådet til tinget :

Nr. 206: Svin og miljø savner enkle regler

Nr. 205: Ny arbejdskultur truer livet

nr. 204: Betinget ja til nye GM-planter

nr. 203: Reform rykker ved retssikkerhed

nr. 202: Et bedre miljø for børnene

Udgiver

Teknologirådet

Antonigade 4

1106 København K

Tlf. 33 32 05 03

rtt@tekno.dk

Abonnement

Gratis pr. email

Tilmelding på:

rtt@tekno.dk

Tidligere nyheds-

breve findes på:

www.tekno.dk

ISSN: 1600-2105